کتابدار داده

در باب اهمیت داده درمقاله‌ی قبلی مطالبی گفته شد لذا در این جا می‌خواهیم به نسل جدیدی از کتابداران اشاره کنیم که به عنوان "کتابدار داده" شناخته می شوند.

من مطلب فارسی زیادی در این راستا ندیدم منتشر شده باشد(در وبلاگ کتابخانه‌ی عمومی نه دی خوی با نویسندگی آقای علی اطهری‌فر با عنوانمدیریت داده‌های پژوهش: خدمتی جدید از کتابخانه‌های دانشگاهی جهان) (و نیز کلمه‌ی «کتابدار داده» در چند جا مشاهده شد ولی به نظر می‌رسید ترجمه‌ای تک کلمه‌ای از عنوان بوده است) ولی در جستجوی عنوان لاتین آن librarians data اطلاعات مناسبی از طریق موتور جستجو گوگل در دسترس علاقه‌مندان قرار می گیرد.

با توجه به اهمیت این شغل که می‌تواند هم برای کتابداران حال حاضرکتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی‌جذاب باشد و هم برای فارغ التحصیلان یا دانشجویان علاقه‌مند برای دست‌یابی به فرصت‌های جدید کسب و کار؛ تصمیم گرفتیم مطالبی در این راستا در مجله ی کتابدار ۲.۰ منتشر کنیم.

امروزه از داده به عنوان یکی از دارایی‌های حیاتی یاد می‌شود چراکه داده می‌تواند به سازمان‌ها و شرکت‌ها جهت نیل به یک مزیت رقابتی پایدار کمک کند. بر اساس مطالعه انجام شده توسط مؤسسه تحقیقاتی و مشاوره‌ای فوستر، محرک اصلی تحول دیجیتال بر پایه سه اصل مهم سودآوری ، رضایت مشتری و افزایش سرعت ارائه محصولات و یا خدمات به بازار شکل یافته است. قطعا داده و مدیریت هدفمند و منسجم آن با یک تفکر راهبردی یکی از نقاط کانونی مهم تحول دیجیتال است. (وب سایت فبک)
حال که داده‌ها در سازمان‌های تجاری و کسب و کارها بسیار اهمیت دارند لازم است که فردی با قابلیت شناخت داده‌ها، سواد داده، مدیریت داده و بازیابی داده در شرکت‌ها تحت عنوان‌کتابدار داده فعال باشد تا در فرآیند مدیریت و استفاده از داده‌ها در شرکت دخالت داده شود و یا اینکه در دانشگاه‌ها ما کتابداری با عنوان دقیق کتابدار داده داشته باشیم تا نسبت به آنچه که به عنوان داده توسط پژوهشگران، اعضای هیئت علمی، دانشجویان مقاطع مختلف تحصیلی منتشر می‌شود دغدغه داشته باشند و به صورت رسمی از داده‌ها حفاظت و در راستای اهداف سازمانی منتشر و یا هم افزایی ایجاد گردد.

همچنین از کتابدار داده در آموزش‌های مربوط به‌سواد داده می‌توان بهره برد و یا در استفاده از پایگاه‌های مربوطه که در مقاله‌ی سرکار خانم حمزه‌ای " داده‌های پژوهشی، روندی جدید در دنیای علم برای افزایش تأثیرگذاری، اعتبار، کارایی و شفافیت در پژوهش" بدان اشاره شده است به افراد کمک کرد.

شرکت الزویر به عنوان یک برند مطرح ناشر و تأمین منابع اطلاعاتی در سطح جهانی اعتقاد دارد، ۱۰ مرحله برای ایجاد داده‌های مؤثر وجود دارد:

1. ذخیره کردن
اولین گام در سلسله مراتب نیازهای تحقیقاتی ذخیره کردن داده‌های مورد نیاز است.

2. حفظ کردن
پس از ذخیره‌سازی، داده‌ها باید به‌صورت یک فرمت مستقل و ماندگار حفظ شوند.

3. دسترس‌پذیری
زمانی که داده‌ای ذخیره و حفظ می‌شوند، لزوماً به این معنی نیست که به‌طور خودکار قابل‌دسترسی است، در مواردی باید هم به محقق و هم به ماشین (نرم‌افزار یا موارد مورداستفاده) برای استفاده مجدد داده‌ها دسترسی داشت.

4. قابل جستجو بودن (کشف داده‌ها)
حتی اگر داده‌ها، ذخیره، حفظ و در دسترس عموم باشند، اما تا زمانی که این داده‌ها توسط دیگران قابل جستجو و

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

بازیابی نباشد، ارزشمند نیست.

5. قابل استناد بودن
یکی از موانع به اشتراک‌گذاری داده‌ها این است که پاداش کمی برای کار بیشتر محققان (در دسترس قرار دادن داده‌های پژوهشی) در نظر گرفته‌شده است. استناد به داده‌های پژوهشی یک پتانسیل برای تغییر این وضعیت دارد زیرا می‌تواند در سیستم پاداش فعلی مبنی بر تعداد استنادات مقاله گنجانده شود.

6. قابل‌درک بودن
برای اینکه داده‌ها مجدداً قابل‌استفاده شود، باید مشخص شود که از کدام واحد اندازه‌گیری استفاده‌شده است و نحوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها و اختصارات و پارامترهای به‌کار رفته چیست.

7. بازبینی
باوجوداینکه برای مقاله‌های پژوهشی این مورد بسیار رایج است ولی هنوز برای داده‌های پژوهشی خیلی معمول نیست. بااین‌حال، این یک گام مهم در مورد کنترل، کیفیت و اطمینان از داده‌ها است.

8. قابل بازیابی
تکرارپذیر بودن نتایج تحقیق، نگرانی بزرگی برای علم است. کامل بودن موارد داده‌های پژوهشی برای دستیابی به نتایج مشابه تحقیق مورد نیاز است. به‌عنوان‌مثال مواردی مانند آنتی‌بادی‌ها، مدل‌های ارگانیسم و نرم‌افزار در زیست پزشکی نشان داده‌اند که برای استفاده مجدد جزئیات کافی ندارند.

9. قابلیت استفاده مجدد
مزیت داده‌های پژوهشی به اشتراک گذاشته‌شده استفاده مجدد از این داده‌ها است و تنها زمانی این امر محقق می‌شود که داده‌های پژوهشی قابل‌اعتماد و قابل تکرار باشد.

10. یکپارچگی
برای استفاده مؤثر از داده‌های پژوهشی باید این ۹ جنبه را در نظر گرفت، به‌طور مثال داده‌ها باید حفظ شوند و قابل‌دسترسی و قابلیت استناد داشته باشند، باید از سیستم‌های موجود برای ذخیره‌سازی و به اشتراک‌گذاری داده‌ها استفاده شود.
این نه لایه، به همراه مرحله یکپارچه‌سازی به‌عنوان یک اصل هدایت شده است که توسط آن می‌توان اقدامات مرتبط به مدیریت داده‌های پژوهشی را انجام و بررسی کرد

و من به عنوان یک فعال در حوزه ی داده ها و اطلاعات فکر میکنم یک‌کتابدار داده باید در این ده مرحله نقش خود را ایفا کند تا جایگاه این سمت جدید سازمانی در تمام دانشگاه‌ها و شرکت‌های تجاری و کسب و کارها تثبیت شود. امیدوارم در فرصت‌های آتی بتوانم هم آموزش های مربوط به«کتابدار داده » در سطح ایران را راه‌اندازی کنم و هم اینکه مطالب جدیدتر و به روزتری در این باره در مجله منتشر کنیم .

موضوع بعدی باید «کتابدار داده در کتابخانه ها و سازمان های تخصصی» باشد که در آن به اهمیت این وظیفه می پردازم. برای یک مثال کوچک در این فهرست ازپایگاه های داده‌های اقتصادی که در وب‌سایت یابش منتشر شده اگر نگاهی بی اندازیم با توجه به ماهیت ارائه‌ی داده‌های بسیار زیاد در هر کدام از این پایگاه‌ها نیاز است یک‌کتابدار داده به پژوهشگران و متخصصان فنی کمک و مشاوره در جهت چگونگی بهره‌مندی مناسب از این داده‌ها و نحوه‌ی کشف و بازیابی، ذخیره‌سازی و... ارائه دهد.

نویسنده:حسین حیدری

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	حسین حیدری
عنوان مقاله:	کتابدار داده
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitابdار 2.0)
دوره مجله(Vol):	۵

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

مشخصات استناددهی به این مقاله

شماره مجله(Issue): ۲
سال(Year): ۱۳۹۸
شناسه دیجیتال(DOI):
لینک کوتاه: http://lib2mag.ir/10191

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.